

Motto: „ Un popor nu-și poate justifica dreptul la existență distinctă în sînul popoarelor civilizate decît dacă poate contribui cu ceva la cultura universală dîndu-i nota specifică a geniului său. ”

(G. Ibrăileanu)

Numărul scriitorilor români de „expresie franceză” care au contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural universal în secolul nostru se ridică la impresionanta cifră de 60. Citind despre exilul intelectual de la Paris, de cîte ori însă se întîlnește numele lui Virgil Gheorghiu? Este cinstit cum se cuvine acest glas puternic, apărător al libertății și al dragostei sale față de România?

Îi datorăm lui V. Gheorghiu semnificative creații literare despre legendarul spațiu românesc, despre neamul care îl locuiește din timpuri străvechi și despre care a scris cu neasemuită mîndrie, sfințenie și devotament. După traducerea în 1991 în limba română a cărții sale de căpătîi „ORA 25” - am așteptat așa cum se promisese traducerea operei scriitorului și publicarea ei la Editura OMEGAPRES. Odată cu trecerea autorului în neființă nu s-a mai auzit nimic despre aceste proiecte. Să amintim deci cine a fost Virgil Gheorghiu.

V. Gheorghiu sa născut la Răsboieni în 1916. După ce și-a efectuat studiile de filozofie și teologie la București și Heidelberg, a fost numit secretar pentru relații culturale la Ministerul de Afaceri externe al României.

Foarte tînăr este remarcat ca poet, iar în anul 1940 primește Premiul Casei Regale pentru volumul „Caligrafie pe zăpadă”. În timpul războiului lucrează ca ziarist și poet, dar își pierde serviciul dată fiind legătura sa cu Ecaterina Burbea - care era de origine israelită. Ca urmare, cînd se ivește ocazia, acceptă un post de atașat cultural în Croația. Acest început de surghiun se definitivează în momentul în care la 23 August România este invadată de sovietici.

În memoriile sale, scrie despre acest moment: „Armata sovietică a ocupat toată țara. România este captivă. Granițele ei sunt închise. Nimeni nu mai poate fugi. Tata și toți ai mei sunt captivi. Izbucnesc în lacrimi. Plîng toată noaptea. Stau de veghe la moartea patriei mele. România nu mai există. Sunt fără țară. Exilat.”

Din Croația se îndreaptă spre Apus, dar pînă să se stabilească în Franța mai are multe de suferit, suferințe descrise în „Ora 25”. În 1948 se instalează la Paris. Un an mai tîrziu publică în franceză romanul *La 25 eme heure* (ORA 25) - care devine best seller în mod fulgerător și va fi tradus în mai toate limbile globului.

Correspondență din Polonia

Virgil Gheorghiu - „poetul lui Hristos și al României”

În 1963 V. Gheorghiu își vede visul împlinit - este preot al Bisericii ortodoxe române din Paris - așa cum fuseseră toți înaintașii săi din familie. Trei ani mai tîrziu devine Econome Stavrofore, iar în 1970 dignitar al Patriarhatului Ecumenist de la Constantinopol. Paralel cu activitatea de preot publică în continuare denunțînd asiduu totalitarismul, teroarea nazistă și apoi sovietică.

Cartea sa „ORA 25” este un roman autobiografic. Paul Miclău scrie despre aceasta: „După război, el a obținut unul din cele mai mari succese de librărie, succes care n-a scăzut de ani, dimpotrivă, cartea a cucerit întreaga planetă, fiind tradusă practic în toate zonele, în mai toate limbile. Numai românii n-aveau dreptul să citească în original una din operele de vîrf ale propriei lor spiritualități. Și în acest caz, totalitarismul la noi a înregistrat un record”. Despre eroul romanului numit Ion Moritz același Paul Miclău notează: „Ion este un destin cum rar s-a văzut în literatura lumii și poate că în aceasta constă succesul constant al cărții.” Confirmarea valorii indiscutabile a acestei cărți vine și din partea cinematografului care transpune pe ecran romanul datorită interpretării inegalabilului Anthony Quinn. Interpretare magistrală filmată însă în Banatul iugoslav...

Necazurile eroului încep în mod absurd, într-o zi cînd șeful jandarmilor îl declară evreu, numai pentru a putea profita de nevasta acestuia, și-l trimite într-un lagăr din Transilvania. De aici evadează în

Ungaria, unde este torturat, bănuț de a fi spion, apoi este vîndut în Germania unde lucrează ca deținut într-o fabrică automatizată, pînă în clipa cînd este remarcat a fi de fapt exponentul celei mai pure rase germane. Ironia soartei face ca din acest moment să devină un privilegiat pînă în clipa în care evadează din nou în Germania pentru a salva cîtiva deținuți francezi. Absurdul face ca o dată cu sfîrșitul războiului să fie din nou închis, de data aceasta de americani, într-un număr nesfîrșit de lagăre.

Deși au trecut paisprezece ani de la începutul tragediei sale, el știe că la mijloc este vorba de o neînțelegere, dar nimeni nu poate opri mecanismul absurd al birocrăției. În final, scrisoarea sa către Tribunalul Militar unde se va înfățișa redă o parte din trăirea eroului pe parcursul romanului.

Cartea sa nu este numai un roman de război, menirea ei fiind de a arăta deformarea individului odată cu mediul în care trăiește.

Reacția lui Ion la toate dramele ce-l urmăresc este cea a țaranului român care se obișnuiește cu soarta pentru că știe că nu poate schimba mersul lumii.

Un alt personaj, preotul Coruga (în care recunoaștem imaginea tatălui autorului, des întîlnită în celelate romane) reprezintă românul model care însă este măcinat din toate timpurile de invadatori. Această temă a inspirat o serie întreagă de romane: *De la ora 25 la ora eternă*, *Casa de la Petrodava*, *Nemuritorii de la Agapia*,

Gabriela GOGA

Nici o schimbare

Îmi beau cafeaua
de dimineață amară,
răsfoiesc presa,
ascult știrile la TV:
profeți minciñoși
guvernîndu-și existența
cinic și subtil.

cîteodată
unii lucid i se ascute glasul-
vox clamantis in deserto.

cîine hăituit de hingheri,
adevărul.

Bocet de soră

Ca pe straițe cernite de călugăriță
Îmi îmbrac tristețea.
Sora mea a murit,
A murit.
Sentimentele noastre au devenit
Epave pe fundul mîlos al sufletelor.

Ființa ei de oase și carne
Viețuiește încă spre a-și împlini
Dorul de ducă, de nuntă.
Ca într-un blestem
Sîngele nostru apă se face.

Îmi voi purta singurătatea
Ca pe-o cocoasă, fără de rușine-
Infirmitate orgolioasă a iubirii.
A murit sora mea,
Sora mea.

Poporul de Nemuritori, Sacrificații Dunării, etc.

Tatăl autorului, pe nume Constantin Gheorghiu, preot al unui sat de munte dac a știut să trăiască intens chemarea spirituală fiind pentru fiul său un sfînt, pur, asemenea sfinților de pe icoane. Pentru Virgil Gheorghiu „icoana ortodoxă” reprezintă imaginea omenească nu așa cum este, ci așa cum ar trebui să fie, purificată de imperfecțiuni, curată, imaculată. „Înaintașii mei se numeau ei înșiși Nemuritori pentru că, cu toate că au trăit cu mult înainte de Isus Hristos - ei erau convinși că nu mureau niciodată. Pentru ei moartea fizică era ca o mutare care îi purta de aici jos în veritabila patrie, sus, în cer (...) Vorbesc aici despre părinții mei Nemuritorii, nu numai pentru că sunt strămoșii mei, nici pentru a mă glorifica cu ei, cu toate că sunt extrem de mîndru de descendența mea, dacă vorbesc despre ei aceasta este pentru a împiedica să facă monstruoasa greșală de a căuta patria mea numai pe o hartă geografică. Cu siguranță, frumoasa, prea-iubita, prea-nefericita mea Românie se găsește de asemenea pe toate hărțile geografice și în toate ghidurile turistice ca și celelate țări din lume.

Un alt roman în care evocă poporul acestor bravi bărbați este „Nemuritorii de la Agapia” - unde, cu toate că acțiunea este cea a unui roman polițist, veritabilul subiect este condiția umană în Republica Populară Română. Yvone Ghauffin îl considera ca unul dintre cele mai frumoase romane, „cum nu au mai fost scrise de mult timp. Aceasta este fresca tragică a unei lumi care pierde sensul lui Dumnezeu, unde civilizațiile vînd și cumpără conștiințe”.

Momente machiavelice, greu de suportat unde autorul are senzația unui jupuit de viu și unde se dovedește a cunoaște bine culisele politice, le aflăm în romanul „Marele Exterminator”. În acest roman, un tînăr seminarist, din cauza Poliției, fuge de la București la Paris unde crede că este în siguranță dar nu ia în considerare „încrîncenarea poliției de a-l extermina”. Descoperim în acest roman adevărul asupra procedeelelor de teroare folosite în această perioadă.

Cele peste 40 de romane ale autorului sunt o contribuție la mai buna cunoaștere a istoriei României.

Îngrijitorul primei ediții a romanului *ORA 25* în limba română Mihai Vornicu, consideră că republicarea acestuia „ar umple mai mult decît un gol în cultura noastră, Virgil Gheorghiu fiind astăzi un simbol al regăsirii ființei românești întru veșnicia lumii.”

**Iuliana CORDAȘ
GRAZYNSKA**